

rekencolumn

Marisca Milikowski

Getallenlijn

Wat denk je, zeg ik tegen de jongen die voor me zit. Denk je zelf dat je dyscalculie hebt? Hij is een tijdje stil. Ja, zegt hij dan, ik denk het wel. Want eigenlijk ben ik best slim.

Jack zit op het vwo en heeft het met wiskunde erg moeilijk. Het bijlesinstituut ziet in hem een voortreffelijke leerling: hij krijgt lovende rapporten mee naar huis over z'n begrip, z'n toewijding en z'n vooruitgang. Vooruitgang? De dag erna haalt hij op zijn proefwerk een onvoldoende. Hé, daar kijkt het instituut van op. Jack snapte het zo goed toen het hem werd uitgelegd.

Voor Jack is dit niet nieuw. Hij snapt het, hij leert het, en weg is het weer. Wat begon met de tafels, zet zich nu voort bij de t-toets (kansberekeningstoets). Hij moet zoveel uitdenken en uitrekenen, hij komt altijd tijd tekort.

Marlies, die nog op de basisschool zit, kan ook de tafels niet onthouden en bij optellen en aftrekken gebruikt ze haar vingers. Niet te zichtbaar liefst, want dat staat dom. Marlies heeft jarenlang remedial teaching gehad, ook buiten school, maar veel helpen deed het niet. Het alternatief voor tellen is gokken met een grote kans op een fout. Dat risico wil Marlies niet nemen en gelijk heeft ze. Ik vraag Marlies naar de uitkomst van

een paar kleine vermenigvuldigingen. Vier keer vier, wat is dat? Marlies denkt een poosje na en zegt dan: 16. Hoe komt ze aan dat antwoord? Nou, zegt Marlies, die som heb ik toevallig gisteren weer eens rustig helemaal uitgerekend. Dus dat herinnerde ik me nog.

Ik laat Marlies getallenlijnen zien met bovenaan 100 en onderaan 0. Op die overigens ongemarkeerde lijnen staan op willekeurig ogende plekken vier dwarsstreepjes. Voor elke lijn zijn de posities verschillend. Ik vertel Marlies de regel: we bekijken een lijn, ik noem een getal, zij wijst aan welk streepje erbij hoort.

Goed, ze snapt het. Daar gaan we: 48, welk streepje is dat?

Ze wijst het onderste streepje aan. Veel te laag, maar dat zeg ik niet. Ik noteer slechts het antwoord en sla de bladzijde om. Kun je me nu het streepje aanwijzen voor 5? Dit is makkelijker. Marlies kiest opnieuw het streepje het dichtst bij de 0, dit keer terecht. Maar tegelijk zie ik haar denken: hier klopt iets niet. Ze zegt: ik geloof dat ik bij die vorige een verkeerde keus heb gemaakt. We slaan de bladzijde terug. Ja, zegt ze, 48, dat moet deze zijn. En ze wijst naar het streepje in het midden.

Intelligentie en dyscalculie staan in ingewikkelde betrekking tot elkaar. Iemand als Marlies kan haar goede redeneervermogen inzetten

om haar zwakke getalgevoel en gebrekkige kennis van de rekenfeiten te compenseren. Maar een goede intelligentie roept om een schoolopleiding die aan dat compensatievermogen soms wel héél zware eisen stelt.

Jack plaatste zich op het taalgedeelte van de Cito eindtoets bij de beste 5 procent. Maar bij rekenen scoorde hij lager dan de

5x5? Ja, die weet hij.

7x7? Geen idee.

Ergens in de buurt van de 60 misschien?

meeste anderen. Jack heeft jarenlang dag in, dag uit op de tafels geoefend. Maar, zegt hij, ik weet ze nog steeds niet. 5x5? Ja, die weet hij. 7x7? Geen idee. Ergens in de buurt van de 60 misschien? 6x6? Via $5 \times 6 + 6$ komt hij er uit. O ja, 36, nu weet hij het weer. Dat getal is in zijn leven al vaak langs gekomen. Later vraag ik hem hoeveel 36 gedeeld door 6 ook weer is. Geen idee, zegt Jack. Of wacht, was dat niet 8?

De beschrijving van dyscalculie zoals voorgesteld voor de DSM-5, die in 2013 van kracht moet worden, luidt: *moeijelijkheden met de productie of het begrip van hoeveelheden, getalsymbolen of elementaire operaties die niet in verhouding staan tot de leeftijd, gelegenheid om te leren, en intellectuele capaciteiten van de betrokkene.* Daarmee zijn Jack en Marlies goed getypeerd.

Dr. Marisca Milikowski is rekendeskundige en heeft samen met haar man een praktijk voor rekenen en dyscalculie (www.rekencentrale.nl). In Balans Magazine vertelt zij regelmatig over ervaringen met kinderen met rekenproblemen.